BEŞERİ VE İKTİSADİ COĞRAFYA ÇALIŞMALARI

Editör

Prof. Dr. Cemal SARI

Vizetek
Yayıncılık

BEŞERİ VE İKTİSADİ COĞRAFYA ÇALIŞMALARI

Editör

Prof. Dr. Cemal SARI

Yazarlar

Arife KARADAĞ - Canan KÜLEK - Canan Zehra ÇAVUŞ - Işık TUNÇEL
Leman ALBAYRAK - M. Melike YENGİNAR - Mehmet Tahsin ŞAHİN
Merve ALTUNDAL ÖNCÜ - Merve GÜLDALI - Muazzez HARUNOĞULLARI Mutlu
YILMAZ - Nureddin ÖZGEN - Oğuzhan ÖZKAN - Ömer Çağlayan ÇAKIR Ömer ÜNSAL
Özge Can DOĞMUŞ - Selin BAHÇALI - Semra AKAY
Semra YILMAZ ÇİLDAM - Serhat ZAMAN - Sohaib K. M. ABUJAYYAB
Umut GÜLEÇ - Zehra DURUKAN

E-ISBN: 978-625-382-539-3
DOI: 10.54637/vizetek.9786253825393

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI
Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR
Baskı: Ankara | Ekim, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)
Elektronik Yayın Formatı: PDF
Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Vizetek
Yayıncılık

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA
Tel.: (0312) 482 00 11
Web: www.vizetek.com.tr
E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com
Yayıncı Sertifika No: 41575

ÖN SÖZ

Beşerî ve İktisadi Coğrafya Çalışmaları adlı bu eser, coğrafya biliminin farklı araştırma alanlarını bir araya getirerek insan, toplum, ekonomi ve çevre arasındaki ilişkileri çok yönlü bir perspektifle değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kitapta yer alan çalışmalar; kırsal coğrafya, sosyal coğrafya, siyasal coğrafya, sağlık coğrafyası, tarım coğrafyası, ekonomik coğrafya, kent ve turizm coğrafyası, çevresel planlama ve kültürel coğrafya gibi çeşitli alanları kapsamaktadır. Bu çeşitlilik, coğrafi olguların farklı ölçeklerde ve yöntemlerle incelenmesine olanak tanırken mekânsal süreçlerin çok boyutlu niteliğini de ortaya koymaktadır.

Kitabın ilk bölümlerinde kırsal alanların merkez-çevre ilişkileri içerisindeki konumu, kalkınma müdahalelerinin toplumsal ve mekânsal etkileri, jeopolitiğin dönüşümü ve Orta Koridor ülkelerinde kadının toplumsal konumu ele alınmaktadır. Bu çalışmalar, mekânın toplumsal ilişkilerin, güç dinamiklerinin ve kalkınma olanaklarının şekillenmesindeki rolünü farklı açılardan değerlendirmektedir. Sağlık coğrafyası ve kentsel adalet üzerine odaklanan araştırmalar ise hizmetlere erişim, mekânsal eşitsizlikler ve kent deneyimleri gibi konuları coğrafi bir bakış açısıyla incelemektedir. Böylece toplumsal süreçlerin mekânsal boyutları ve coğrafi farklılaşmanın nedenleri ortaya konulmaktadır.

Kırsal coğrafya ve tarımsal üretim eksenindeki çalışmalar, doğal çevre koşulları, yerel bilgi sistemleri, kültürel birikim ve ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkileri ele almaktadır. Ardahan'ın Posof yöresinde arıcılığın kültürel coğrafyası ve yerel ekolojik bilgi üzerine yapılan araştırma, geleneksel üretim pratiklerinin çevre bilgisi ve kültürel aktarım süreçleriyle ilişkisini ortaya koymaktadır. Siirt çeşidi Antep fıstığının tarımı, sorunları ve çözüm önerileri ile Karabük'ün Eskipazar ilçesinde ayçiçeği tarımsal uygunluğunun çok kriterli mekânsal değerlendirmesi üzerine yapılan çalışmalar ise tarımsal üretimin koşullarını ve mekânsal farklılaşmasını farklı yaklaşımlarla incelemektedir. Bu araştırmalar, kırsal alanların yalnızca üretim mekânları olmadığını; aynı zamanda yerel deneyimlerin, kültürel değerlerin ve ekolojik bilginin aktarıldığı dinamik coğrafi sistemler olduğunu göstermektedir.

Ekonomik coğrafya kapsamında Türkiye'de tekstil sanayisinin 1913-2002 dönemi sanayi sayımları üzerinden mekânsal dönüşümünü inceleyen çalışma,

sanayi faaliyetlerinin tarihsel gelişimini ve üretimin coğrafi örgütlenmesindeki değişimleri değerlendirmektedir. Küresel gıda güvenliğinde buğdayın stratejik rolünü ve artan kırılganlıkları ele alan araştırma ise tarımsal üretim, ekonomik bağımlılıklar ve küresel riskler arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Bu çalışmalar, ekonomik faaliyetlerin üretim ve dağılış süreçlerinin yanı sıra tarihsel değişim, bölgesel farklılaşma ve küresel karşılıklı bağımlılık çerçevesinde değerlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Kent coğrafyası, turizm ve çevresel sürdürülebilirlik de eserin temel araştırma alanları arasında yer almaktadır. Antalya'nın Muratpaşa ilçesinde şehir turizminin çekicilik faktörlerini ziyaretçilerin bakış açılarıyla değerlendiren çalışma, kentsel çevre ile turizm faaliyetleri arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Yeşil kentlere ulaşma ve yeşil insan profili oluşturma konusundaki araştırma, sürdürülebilir kentleşmenin çevresel duyarlılık ve toplumsal sorumluluk boyutlarını vurgulamaktadır. Korunan alanlarda ekoturizme uygun sahaların Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemiyle belirlenmesine yönelik çalışma ise doğal alanların korunması ile sürdürülebilir kullanımı arasındaki ilişkinin bilimsel yöntemlerle değerlendirilmesine katkı sunmaktadır. Bu araştırmalar, kentsel gelişme, turizm ve çevresel koruma süreçlerinin mekânsal planlama çerçevesinde birlikte ele alınmasının önemini göstermektedir.

Eserin son bölümünde dijital kültürel miras ve mekânsal kimlik arasındaki ilişki incelenerek kültürel değerlerin korunması, temsili ve dönüşümü değerlendirilmektedir. Dijitalleşme, kültürel mirasın belgelenmesi ve erişilebilirliğinin artırılması bakımından yeni olanaklar sunarken mekânın algılanma ve temsil edilme biçimlerini de değiştirmektedir. Bu yönüyle kültürel miras, toplumsal belleğin, aidiyet duygusunun ve mekânsal kimliğin yeniden üretildiği dinamik bir süreç olarak ele alınmaktadır.

Eserde bir araya getirilen çalışmalar, beşerî ve iktisadi coğrafyanın farklı araştırma alanlarını ortak bir mekânsal perspektif çerçevesinde buluşturmaktadır. Kuramsal değerlendirmelerden saha araştırmalarına, tarihsel analizlerden Coğrafi Bilgi Sistemleri tabanlı uygulamalara uzanan yöntemsel çeşitlilik, coğrafi bilginin üretiminde bilimsel yaklaşımın ve disiplinler arası etkileşimin önemini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle kitap, günümüz dünyasındaki toplumsal, ekonomik ve çevresel dönüşümlerin

mekânsal boyutlarının anlaşılmasına katkıda bulunmayı ve yeni araştırmalar için bilimsel bir tartışma zemini oluşturmayı hedeflemektedir.

Beşerî ve İktisadi Coğrafya Çalışmaları adlı bu eserin coğrafya bilimine ve akademik araştırmalara katkı sunmasını; araştırmacılar, akademisyenler ve öğrenciler için yararlı bir kaynak olmasını diliyoruz. Kitabın hazırlanmasına bilimsel çalışmalarıyla katkıda bulunan tüm yazarlarımıza, değerlendirme süreçlerinde emeği geçen bilim insanlarına ve yayımlanmasında görev alan herkese teşekkür ederiz.

Editör
Prof. Dr. Cemali SARI

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Kırsal Coğrafyayı Merkez-Çevre Ekseninde Yeniden Düşünmek: Türkiye Örneği.... 1

Merve ALTUNDAL ÖNCÜ

Mutlu YILMAZ

2. BÖLÜM

Sosyal Etkilerin Coğrafyası: Kalkınma Müdahalelerinde Mekân, Ölçek ve Erişim. 23

Özge Can DOĞMUŞ

3. BÖLÜM

Siyasi Coğrafyada Eleştirel Kırılma: Jeopolitiğin Çok Ölçekli Dönüşümü

Critical Rupture in Political Geography:
The Multi-Scalar Transformation of Geopolitics 49

Semra AKAY

4. BÖLÜM

Orta Koridor Ülkelerinde Kadının Toplumsal Konumu 76

Zehra DURUKAN

Arife KARADAĞ

5. BÖLÜM

Türkiye'de Sağlık Coğrafyası Araştırmalarının Mekânsal ve Zamansal Analizi ve
Web Tabanlı Harita Uygulaması 94

Ömer ÜNSAL

Umut GÜLEÇ

Selin BAHÇALI

6. BÖLÜM

"Kent Misafirlerinin" Kentsel Adalet Deneyimleri: Konya Örneği 131

M. Melike YENGİNAR

Nureddin ÖZGEN

7. BÖLÜM

Ardahan Posof Yöresinde Arıcılığın Kültürel Coğrafyası ve Yerel Ekolojik Bilgi.... 177

Leman ALBAYRAK

8. BÖLÜM

Antep Fıstığının Siirt Çeşidi (Pistacia Vera L.), Tarımı, Sorunları
ve Çözüm Önerileri 194

Semra YILMAZ ÇİLDAM

9. BÖLÜM

Karabük İli Eskipazar İlçesinde Ayçiçeği
Tarımsal Uygunluğunun Çok Kriterli Mekânsal Değerlendirmesi 222

Sohaib K. M. ABUJAYYAB

10. BÖLÜM

Türkiye'de Tekstil Sanayisinin Mekânsal Dönüşümü:
1913-2002 Sanayi Sayımları Üzerinden Bir Değerlendirme 242

Canan KÜLEK

Canan Zehra ÇAVUŞ

11. BÖLÜM

Küresel Gıda Güvenliğinde Buğdayın Stratejik Rolü:
İklimsel ve Jeopolitik Kırılganlıklar ile Dayanıklılık

(The Strategic Role of Wheat in Global Food Security:
Climatic and Geopolitical Vulnerabilities and Resilience) 260

Muazzez HARUNOĞULLARI

12. BÖLÜM

Antalya İli Muratpaşa İlçesi'nde Şehir Turizminde
Çekici Faktörlerin Ziyaretçilerin Bakış Açılarıyla Değerlendirilmesi 291

Merve GÜLDALI

Mehmet Tahsin ŞAHİN

13. BÖLÜM

Yeşil Kentlere Ulaşmak ve Yeşil İnsan Profili Oluşturmak 324

Işık TUNÇEL

14. BÖLÜM

Korunan Alanlarda Ekoturizme Uygun Alanların CBS ve AHP Yöntemi İle Belirlenmesi: Uludağ Milli Parkı ve Uludağ Alan Başkanlığı Örneği 337

Ömer Çağlayan ÇAKIR

Serhat ZAMAN

15. BÖLÜM

Ekrandaki Mekân: Dijital Kültürel Miras ve Mekânsal Kimliğin Dönüşümü 362

Oğuzhan ÖZKAN